

ARS Inženiring pod drobnogledom družbenega pravobranilca samoupravljanja

Opozorila, da v delovni organizaciji ARS Inženiring ni vse tako, kot bi moralo biti, smo poslušali že prej. Nekoliko natančnejši pogled v poslovanje te DO, njeno dokumentacijo in samoupravne odnose pa je pokazal, da se je nabralo kar preveč nepravilnosti, zato je družbeni pravobranilec samoupravljanja predlagal uvedbo začasnega ukrepa družbenega varstva, predlog pa so podprli tudi člani našega izvršnega sveta.

Samoupravni odnosi v DO so več kot neurejeni. Zakone so kršili kar po vrsti in malo je tistih, ki so jih v redu izvajali. Tako so kršili zakon o združenem delu, zakon o delovnih razmerjih, o volitvah v organe upravljanja, o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja, o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka, pogosto pa so kršili tudi določila samoupravnih splošnih aktov delovne organizacije in le-te imeli tudi zelo neurejene.

V zadnjih treh letih je osem delavcev izgubilo delo, ker menda svojega dela niso v redu opravljali v času poskusnega dela, ki je trajalo tri mesece. Pri tem pa v delovni organizaciji niso imeli nikjer zapisano, kdaj je potrebno poskusno delo, kakšen mora biti njegov potek, kako je treba to delo spremljati in ocenjevati. Vsi delavci, ki so se zaradi izgube dela obrnili po pomoč na sodišče združenega dela, so tožbo dobili. Ocenjevanje dela je potekalo na pamet in spremljanje in ocenjevanje je bilo prepuščeno prosti presoji individualnega poslovnega organa in vodje splošne službe.

Pri izvajanju osebnega izjavljanja so v DO ravnali v nasprotju z zakonom o referendumu, saj so opuščali bistvene faze v postopku. Tako ni bilo recimo javne razprave, usklajevanje pripomb in določanja končnega predloga. Večkrat se je zgodilo, da so vse faze samoupravnega odločanja opravili v enem dnevu ter na zboru delavcev izvedli referendum tako, da so tajno glasovali za posamezne točke dnevnega reda.

Delovna organizacija je za izplačilo osebnih dohodkov v lanskem letu namenila veliko več denarja, kot bi ga smela po družbenem dogovoru o delitvi sredstev za osebne dohodke v letu 1980 in dogovorjeno maso so prekoračili kar za 18,6 odstotka. Po izrecnem naročilu individualnega poslovnega organa so v DO za lansko leto zavestno napačno ugotovili previsok celotni prihodek. V celotni prihodek so namreč všteli za deset let vnaprej plačano najemnino za poslovne prostore Delovno varstvenega zavoda Ponikve.

Osebnih dohodkov delavcev je bil odvisen od števila točk glede na zahtevnost del in nalog, ne pa od poslovnega uspeha delovne organizacije in prispevka delavcev k rezultatom dela. Stimulativno nagrajevanje komercialistov so na predlog individualnega poslovnega organa spremenili tako, da je bil krog upravičencev do nagrajevanja precej večji in je zjel tudi individualni poslovodni organ.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je v DO ugotovil bistvene pomanjkljivosti v postopku oblikovanja in volitev samoupravne delavske kontrole in hujše

motnje v pogojih za njeno delovanje. Že sestava samoupravne delavske kontrole je bila v nasprotju z določili zakona o združenem delu, poleg tega pa so bili njeni člani redno tudi člani stalnih in začasnih komisij, ki so jih imenovali individualni poslovodni organ ali organi upravljanja ali družbenopolitične organizacije ali delavci. Samoupravna delavska kontrola je opravljala funkcijo verifikacijske komisije, se podpisovala kot overovatelj zapisnikov, jamčila za vsebino samoupravnih splošnih aktov in še kaj.

Prav tako je delavski svet opravljaj številne naloge, ki jih ne bi smel, prekoračeval pooblastila, sprejemal stvari, o katerih bi morali odločati delavci na referendumu, odločal o imenovanju članov organov, ki bi morali biti izvoljeni na neposrednih ali tajnih volitvah. Tudi disciplinska komisija ni bila pravilno izvoljena, njeni člani pa nepravilno izbrani.

ARS Inženiring je med drugim navedel kot stransko dejavnost opravljanje manjših gradbenih del in adaptacij, v resnici pa je bila tako glavna dejavnost delovne organizacije, saj vrednost teh del predstavlja kar 30 odstotkov celotnega prihodka v lanskem letu – sedem milijonov dinarjev. Ob tem pa je ljubljanska inšpekcija ugotovila, da delovna organizacija nima zaposlenih niti dovolj ljudi, niti potrebnega strokovnega kadra, niti nima dovolj sredstev.

Pri vseh gradbenih delih je bila delovna organizacija le posrednik med investitorjem in kooperantom, ki je delo izvajal na podlagi pogodbe z delovno organizacijo ARS Inženiring, njen dohodek pa je bila razlika med ceno v pogodbi in stroški izvajalcev del. Poleg tega v DO niso vodili analitične evidence delovnih nalogov materiala, ki ga je nabavljala – brez prometnega davka, – ni zagotavljala strokovnega nadzora in vodstva na gradbiščih ter storila še vrsto prekrškov.

Družbeni pravobranilec je ugotovil še precej drugih nepravilnosti v delovni organizaciji in zato upravičenost uvedbe začasnega ukrepa družbenega varstva ni vprašljiva. Ukrep bo začel veljati šele potem, ko ga bodo potrdili tudi delegati naše občinske skupščine na junijskem zasedanju.

IZREDNO STANJE NA ŽAGI ŠKOFLJICA

Težki koraki do delavcev

Pojav ni nov. Je pa vedno bolj resen. Vsako pomlad pripeljejo na žago HOJE na Škofljico okrog štiri tisoč kubičnih metrov hlodovine. Približno polovico je bukovega lesa, ostalo pa so iglavci. Da bi lahko sproti in brez skrbi, da bi postal bukov les pirov, razžagali to veliko lesno bogastvo, bi moralo na žagi delati okrog šestdeset delavcev. Žal pa so imeli v začetku tega meseca na voljo komaj 38 ljudi.

V delovni organizaciji HOJA pa tudi v tej temeljni organizaciji so že ob vstopu v sezono žaganja, še bolj pa potem, ko je voda krepko pritekla v grlo, skušali najti rešitve. Brez uspeha. Domače delovne sile ni. Tudi poskusi, da bi dobili okrog dvajset delavcev iz drugih tozdov Hoje niso bili uspešni, saj tudi tam gospodarji sezonska špica in manjka krepkih moških rok. Še manj uspešno je bilo iskanje delavcev v drugih republikah. Za nekaj dni so sicer prišli iz okolice Tuzle, vendar so kljub mnogim ugodnostim hitro zapustili garaško delo na škofeljski žagi.

V roke so morali krepko pljuniti domači ljudje. Kljub pomladanskim delom doma in vročini, ki gospodarji, so delali skoraj po dva šišta. Krepka delavska zavest jim je velevala, da so se odrekli družini in domu in pomagali kolektivu pri reševanju položaja. Bukovina ne čaka. Zato tudi ti delavci niso čakali, ampak so šli v boj za vsak kubični meter razrezanega lesa in se tako uprli vstopajoči izgubi.

Pa je to dovolj? Na žagi resnično ne morejo iztisniti več iz sebe! Režila tečejo štiriindvajset ur. A njihov tek uravnava človeške roke. Krepke, delovne. Jih res ni več v naši občini? So. Le plačilo za tako sezonsko delo – na Hoji bi se raje delavce za vse leto – bo moralo vreči več denarja kot doslej. Pa bo to res rešitev? Ali pa, tistim NK in PK delavcem, ki so prijavljeni na skupnosti za zaposlovanje, dopovedati, da je tudi zanje čas stabilizacije ter da v takem obdobju ni mogoča izbirčnost tudi pri najenostavnejših delih. Saj je prav nerazumljivo, da se spisek le teh ne manjša, delovna mesta pa samevajo.

IZVOZNA PRIZADEVANJA NAŠIH KOLEKTIVOV

Tokrat vam predstavljamo »HOJO«

Lahko bi omenili, da so dosežki in prizadevanja tega kolektiva občanom premalo poznani, saj mnogi menijo, da je izvoz omejen le na proizvodnjo in prodajo žaganega lesa in lesne galanterije, kar pa ni točno.

Glavni cilj: izvoz končnih proizvodov

»Hoja« združuje tri temeljne organizacije združenega dela:

- TOZD Galanterija Podpeč
- TOZD Žaga Škofljica
- TOZD Pohištvo Polhov gradec

Značilno je, da delovna organizacija zmanjšuje izvoz polizdelkov, to je žaganega lesa iz TOZD Škofljica in ta les raje usmerja raznim proizvajalcem končnih izdelkov, ker s tem les, namenjen v izvoz, višje ovrednoti in oplemeniti z dodatnim vložnim delom. Osnovno načelo, da naj izvažamo prvenstveno končne proizvode, je pri izvoznih prizadevanjih tega kolektiva vedno prisotno.

Posodobitev proizvodnih obratov

Važna postavka v izračunu končne cene izdelka za izvoz, je tudi cena polizdelka. Zato »Hoja« skupno z Gozdnim gospodarstvom v Ljubljani in ob sodelovanju Biroja za lesno industrijo, načrtuje mehanizirano skladišče lesa na Škofljici.

Mehanizirana bo manipulacija tako z hlodovino, kot tudi z žaganim lesom. Pri energiji bodo privarčevali z izkoriščanjem lesnih odpadkov. Žamanje pa bodo sortirali in ga čimveč odstopili papirni industriji, ki to surovino nujno potrebuje.

Žaganega lesa iz Škofljice izvozijo sedaj 34 odstotkov. Kljub kasnejši povečani proizvodnji žaganega lesa, bodo izvoz teh polizdelkov stalno zmanjševali in

omejevali, da bi z lesom čimbolje založili svoje in druge proizvodne obrate, ki izdelujejo končne izdelke za domači in tuji trg.

Povečati izvoz končnih proizvodov

Razen pri TOZD Galanterija Podpeč, ki izvozi skoraj polovico svojih izdelkov na zahtevna tržišča v konvertibilnem področju, so realne možnosti povečanja

Bolnišnica v Libiji, ki jo opremlja Hoja.

izvoza tudi pri TOZD Pohištvo Polhov gradec. Ta TOZD ima v proizvodnem programu razno notranjo opremo za hotele, bolnice in slično. Njihov izvoz je usmerjen na razna tržišča, tudi v dežele v ravoju.

Lahko bi kar našli objekte, katere so opremili: hotel v Stockholmu, luksuzni hotel v Genovi, hotel »Holiday Inn« v Kariu, bolnice v Libiji. Sedaj, ko so uspeli v konkurenci na mednarodni licitaciji, so že podpisali pogodbo za opremo kongresne palače neuvrščenih »Conference palace« v Bagdadu.

Treba je poudariti, da je to izredno zahtevna naloga. Opremljanje te palače bo nedvomno najboljšo priporočilo za nadaljnja naročila iz dežel v razvoju.

Tudi v zamejstvu je »Hoja« poznana. Osimski sporazumi so omogočili tesnejše sodelovanje tudi v lesni industriji. V Benečiji bo ustanovljena mešana družba »Hobles«, kjer bo jugoslovanski partner »Hoja« z one strani meje pa je predvidena udeležba Beneških Slovencev. V Špeter Sloveno pri Čedadu pa bo zgrajen proizvodni obrat za izdelavo oken. Vsa ta podjetja bodo kupci našega blaga.

Vsekakor DO »Hoja« ravna ko skrben gospodar in racionalno gospodarji z lesno surovino. Glede na že dosežene uspehe lahko pričakujemo nadaljnjo uspešno rast te delovne organizacije.

Ing. Marijan Žigon